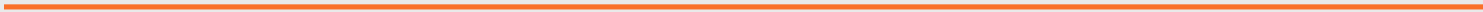

Leksički transfer između autrijskog njemačkog i bosanskog, hrvatskog i srpskog jezika u BiH

Dr. Nedad Memić
Graz, 28. mart 2008.

Mehanizmi jezičke interferencije

- Frans van Coetsem (2000): nametanje ili adaptacija elemenata jezika davaoca u jeziku primaocu – zavisno od toga koji jezik preuzima ulogu agensa u transmisiji jezičkih elemenata
- Jezički kontakt austrijski njemački – BHS: BHS imaju ulogu agensa u jezičkog kontaktu > adaptacija njemačkog jezičkog materijala u BHS-u
- Primjeri adaptacije: njem. *Klopf-er* > bhs. *klof-ač*,
njem. *ein-schätz-en* > *o-šac-ovati*
- Tendencija preuzimanja i adaptacije leksičkih morfema, odnosno supstitucije odgovarajućim gramatičkim morfemima

Redistribucija fonema u jezičkom kontaktu ANj - BHS

- Njemački: usljed dinamičnog akcenta gubljenje vokala u nenaglašenim slogovima > nakupljanje konsonanata u kodi odnosno u finalnom položaju: *Buchtel*, *Krapfen*, *helfen* > /l/ i /n/ postaju silabični
- BHS: ograničena konsonantska distribucija u kodi: -st, -št, -zd, -žd kao dopušteni clusteri
- Tipovi redistribucije: nepostojano a: *Kredenz* > *kreden-a-c*, *Schanze* > *šan-a-c*
- proširivanje sloga vokalom /a/ i prevođenje u drugu imeničku deklinaciju: *Tasche(n)* > *tašn-a*, *Buchtel* > *buhtl-a*, *Stockerl* > *štrokrl-a*, *Büchsel* > *piksl-a* itd.
- vokalska epenteza: *Germteig* > *germ-i-tajg*, *Ringelspiel* > *ringišpil*, *Quittenkäs(e)* > *kitn-i-kez*

Sekundarna morfološka adaptacija

- Sekundarna adaptacija nastaje nakon potpunog usvajanja transferske riječi u jeziku primaocu i nema više dodirnih tačaka s jezikom davaocem.
- Glagolska derivacija: *heklati* > *is-heklati*, *šarafiti* > *pri-šarafiti*, *trefiti* > *po-trefiti* itd.
- Denominalna glagolska derivacija: *fen* > *fenirati*, *flaša* > *flaširati*, *tuš* > *tuširati*
- Deverbalna nominalna derivacija: *šmekati* > *šmek*, *štekati* > *štek*, *švercati* > *šverc*
- Konverzija: *gemischt* (adj.) > *gemišt* (sub.), *leer* (adj.) > *ler* (sub.), *schmutzig* (adj.) > *šmucik* (sub.)

Semantika: Specijaliziranje i proširenje značenja

- Tendencija semantičke adaptacije: specijaliziranje značenja na one značenjske komponente koje su potrebne jeziku primaocu:
cug (potez, gutljaj), hauba (frizerska, na motoru), herc (znak u kartama), bruh (kila)

- Sekundarna semantička adaptacija:

 - proširenje značenja

 - farbati (nekoga lagati, varati), peglati (nekome dosadivati), fasovati (dobiti batine)*

 - promjena značenja

 - frajer, štela*

Hvala lijepa na pažnji!